
NM 2022/33

Fiscale mediation. Belastingdienst. Belastingplichtige. Aandeelhouder. Hoger beroep.

Art. 7:900 BW (vaststellingsovereenkomst) en art. 3.8, 3.92, 4.6 en 4.12 Wet IB 2001

Partijen: De belastingplichtige en de Belastingdienst.
Partijbegeleiders en andere betrokkenen: De mediator.
De belastingplichtige wordt bijgestaan door zijn advocaten.

Essentie

Een jarenlang voortdurend conflict tussen de Belastingdienst en belastingplichtige is na een uitspraak van de rechtbank,

hangende het hoger beroep, toch door partijen via een mediation buitengerechtelijk afgewikkeld. Op deze manier komt er niet alleen een einde aan het geschil, maar is eveneens aandacht besteed aan de emoties van de belastingplichtige die dit jarenlange conflict met zich mee hebben gebracht en de manier waarop het conflict door de Belastingdienst is ervaren.

INHOUD MEDIATION

Voorgeschiedenis

Een boekenonderzoek leidde tot een gerechtelijke procedure. Hierbij liep de communicatie tussen de partijen steeds stroever. Op een door de belastingplichtige voorgestelde mediation is niet ingegaan. Achteraf bleek dat bij de Belastingdienst het beeld bestond dat de belastingplichtige niet tot een compromis bereid was. Dat alles leidde ertoe dat een in 2011 gestarte controle negen jaar later nog niet was afgerond en bij de rechtbank kwam.

De Belastingdienst kreeg in beroep gelijk voor het eerste geschilpunt en de belastingplichtige voor het tweede geschilpunt. Tijdens de door de Belastingdienst ingestelde hoger beroepsprocedure verzocht de belastingplichtige nogmaals om mediation om zo een totaaloplossing te kunnen bereiken. Dit leidde ertoe dat partijen met elkaar om tafel zijn gegaan.

Casus

Mediation

In deze zaak ging het over twee geschillen (stakingswinst en overdracht aandelen/aanmerkelijk belang box 2/tbs box 1). Het grootste belang voor beide partijen was een correctie over bouwgrond welke was aangekocht om een bedrijfspand op te laten bouwen.

Relevant was of er bij de aankoop van de grond (voorjaar 2005) sprake was van een terbeschikkingstelling (hierna: TBS) door de belastingplichtige aan zijn BV vanwege voorgenomen verhuur. De belastingplichtige had circa een jaar na de aankoop van de grond zijn aandelen in de BV overgedragen (januari 2006), waardoor hij nog maar een 3,75% belang had. Dit was een levering, waarin was bepaald dat de kopers al een half jaar voordien (dus juli 2005) economisch eigenaar zouden worden.

De discussie was of de belastingplichtige een aanmerkelijk belang in de BV had gehouden en zo ja, tot welk moment.

Vanaf het moment dat de belastingplichtige zijn middellijk aanmerkelijk belang in de BV verloren had, zou er geen TBS meer zijn. Het verhuurde pand 'verschuift' dan van box 1 naar box 3, waarbij dient te worden afgerekend over de boekwinst (en de vraag is hoe hoog de boekwinst op dat moment is).

Verloop

Door de jarenlange slepende procedure is de communicatie tussen partijen stroef gaan verlopen, mede omdat de standpunten van partijen sterk uiteen lagen. Tijdens de mediation is daarom allereerst de nodige aandacht besteed aan de onder-

linge relatie. Naast de Inspecteur die namens de Belastingdienst de zaak in behandeling had, namen ook de bij het boekenonderzoek betrokken controlemedewerkers deel aan de mediation. Dat gaf ruimte om emoties en ervaringen te delen waarna de lucht zodanig geklaard was dat inhoudelijk over het geschil kon worden gesproken.

Partijen hebben eerst juridisch en feitelijk de situatie beoordeeld waarbij partijen argumenten over en weer hebben gedeeld waarom er wel/geen sprake is van TBS. Door de inspecteur is toen jurisprudentie ingebracht die zijn standpunt ondersteunde dat wel sprake is van TBS.

Vervolgens zijn – vanuit de hypothese dat sprake zou zijn van TBS – argumenten uitgewisseld of het economisch belang van de aandelen in de BV door de belastingplichtige wel of niet was overgedragen een half jaar voordat de juridische eigendom ook overging. Uiteindelijk zijn door de belastingplichtige op verzoek van de Belastingdienst extra stukken ingebracht, met informatie die het standpunt van de belastingplichtige ondersteunde. Op grond van deze extra informatie kon de Belastingdienst het standpunt van belastingplichtige volgen dat de TBS eindigde op het moment dat de aandelen juridisch zijn overgedragen, maar de TBS dan wel aanving op het moment van voorgenomen verhuur. Ook is gesproken over de hoogte van de boekwinst, waarbij beide partijen taxatierapporten hadden ingebracht.

Uiteindelijk heeft het belang van partijen om na al die jaren een einde te maken aan het conflict, ertoe geleid dat beide partijen water bij de wijn hebben gedaan. Er is een afspraak gemaakt over de hoogte van de boekwinst.

Daarnaast is ook gesproken over de gevolgen hiervan voor toekomstige jaren. Of al dan niet sprake is van een aanmerkelijk belang en TBS in 2006, werkt door naar latere jaren. Het was voor de belastingplichtige dus van groot belang om ook de latere jaren in de mediation te betrekken, om zo tot een totaaloplossing te kunnen komen. Dat vond ook de Belastingdienst. Dat is ook gelukt. Het geschil was daarmee ook beslecht voor het verleden, zodat de blik weer op de toekomst kon worden gericht.

Belangen

Voor beide partijen gold dat hier sprake was van een langsepend conflict. De belastingplichtige wilde zich neerleggen bij de uitspraak van de rechtbank, maar de Inspecteur (de Belastingdienst) diende hoger beroep in. Een hoger-beroepsprocedure en een eindoordeel van het hof zou nog lang op zich laten wachten.

Daarnaast gold dat de relatie tussen partijen verslechterd was. Voor belastingplichtige (en ook de Belastingdienst) was het van belang om het jarenlange conflict achter zich te kunnen laten, daarom is wederom door de belastingplichtige om mediation verzocht. Die ruimte is uiteindelijk ontstaan doordat een nieuwe Inspecteur de zaak overnam van de Inspecteur die in de zaak in eerste aanleg bij de rechtbank had geprocedeerd. Dat bood ruimte voor een frisse wind, waardoor mediation een optie was.

Resultaat

Er is een vaststellingsovereenkomst gesloten waarin de gemaakte afspraken zijn vastgelegd. Daarin zijn afspraken gemaakt voor meerdere jaren en zijn eveneens de consequenties vastgelegd voor de nog in te dienen aangiften. Alle openstaande eindjes voor het verleden zijn daarmee afgewikkeld. Daarmee is er duidelijkheid gekomen voor de belastingplichtige over zijn aangiften naar het verleden toe en richting de toekomst.

Reflectie advocaat

Een belastingplichtige krijgt zijn hele leven te maken met de Belastingdienst. Een langsepend conflict komt die relatie in bepaalde gevallen zeker niet ten goede. Zo ook in dit geval. De belastingplichtige had dan ook al meerdere keren geprobeerd om via mediation tot een oplossing te komen, mede gezien de lange duur van de procedures en het feit dat belastingplichtige het geschil graag achter zich wilde laten. De belastingplichtige en de Belastingdienst hadden geprobeerd om in compromis eruit te komen, maar de standpunten lagen te ver uit elkaar. Dat betekende dat het geschil aan de fiscale rechter moest worden voorgelegd voor geschilbeslechting. Na een – voor het gevoel van de belastingplichtige – overwegend positieve uitspraak voor de belastingplichtige van de rechtbank waarin de belastingplichtige had kunnen berusten, volgde een hoger beroep. De Belastingdienst kon zich niet verenigen met het oordeel van de rechtbank over de overdracht van de aandelen en het einde van het aanmerkelijk belang (box 2), omdat de rechtbank in hun ogen een belangrijk arrest niet had meegewogen in het oordeel. Hierdoor was het geschil nog niet definitief beslecht.

Na een nieuw verzoek om mediation, was de Belastingdienst bereid om in mediation te gaan. Het was voor de Belastingdienst ook in hun belang om een langlopend geschil te beëindigen, waarbij de uitspraak van de rechtbank enige handvatten daarvoor bood. Bij het begin van de mediation bleek al snel dat er veel emoties door de jaren heen zijn opgekropt. Een gesprek over de ervaringen van de controle en de houding over en weer hebben eraan bijgedragen dat beide partijen weer enig begrip voor elkaar kregen. Een belangrijke basis om vervolgens over de inhoud te kunnen spreken. En een onderdeel dat op voorhand door beide partijen wellicht enigszins is onderschat.

Cruciaal om toch een oplossing te bereiken en een impasse te doorbreken, waren in deze kwestie hypothesen. Door de laagdrempeligheid van het geschil en de juridische complexiteit ervan was het nodig om – zonder dat op voorhand door partijen iets werd toegegeven – met elkaar te onderzoeken wat de uitkomst van een volgende stap zou zijn. De Belastingdienst luisterde naar de argumenten van de belastingplichtige en zijn gemachtigden en vroeg door naar feiten die een nader licht konden doen schijnen op het geschil. Er is op juridisch-inhoudelijk niveau van gedachten gewisseld over de geschilpunten. Op die manier is in deze kwestie bereikt dat partijen bereid zijn geweest bepaalde aspecten los te laten.

Deze zaak is een voorbeeld waarin met een mediation is bereikt wat gerechtelijk niet tot de mogelijkheden had gehoord. Zowel de belastingplichtige als de Belastingdienst konden zo dit boek sluiten.

PROCES MEDIATION

Verwijzing

De belastingplichtige nam het initiatief en deed een verzoek tot mediation, waarna de Belastingdienst daarmee instemde.

Co-mediation

Nee.

Achtergrond mediator

n.v.t.

Intake/plenaire/caucus

De mediator heeft met partijen aparte intakegesprekken gevoerd, voorafgaand aan twee plenaire bijeenkomsten. Zo heeft de mediator bij de start van de mediation een belangrijke rol gespeeld, omdat er bij de Belastingdienst sprake was van een drempel om tot de mediation te komen omdat in hun ogen de belastingplichtige niet bereid was om tot een compromis te komen. Ook vonden enkele caucusgesprekken plaats op momenten dat partijen behoefte hadden aan intern overleg met collega's c.q. advocaten.

Verslaglegging

In onderling overleg zijn er geen formele verslagen van de mediation gemaakt. Enkel de uiteindelijke afspraken zijn vastgelegd in een VSO.

Duur

De doorlooptijd van de mediation was grofweg een jaar. Door de coronapandemie vonden intakegesprekken digitaal plaats. Twee plenaire gesprekken vonden kort na elkaar plaats in een vergaderzaal waarin iedereen op 1,5 meter afstand van elkaar kon plaatsnemen. Na de gesprekken was er tijd nodig om overeenstemming te bereiken over de tekst van de overeenkomst, de cijfermatige uitwerking en het ondertekenen van de VSO.

Mr. K.M.G. Demandt en mr. D.C. Molenaars, partijbegeleiders en advocaten van belastingplichtige. Beiden advocaat bij Hertoghs advocaten. Over de inhoud van deze bijdrage heeft voorafgaand aan publicatie afstemming met de Belastingdienst plaatsgevonden.